

Šepec.

(Povest. — Spisal Ivan Rekar.)

II.

Po svetu siromaštvo svoje nosim,
Kedo prijazno govori z menoj!

J. Stritar.

Kako si pomagati poslej? To vprašanje sicer kratko, a važno, je vznemirjalo Jerinko. Vedela je predobro, da ne more zlahka preživiti obeh otrok, Jerice in hromea Mihca — šepca. Pa tudi dečko sam je to brzo izpoznal in se uveril, da bi šel ravno on najlažje iz domače hiše za služka si iskat k drugim ljudem.

Pri skromni večerji so sedeli vsi trije, mati, sin in hči. »Veste, mati, jaz grem služiti«, izpregovori Šepec počasi, položi leseno žlico na mizo ter pogladi šegavega psička, ki se je spenjal po njem prežeč na ostanke.

Težko so mu šle te besede iz ust, zakaj izgovorivši jih se je globoko oddahnil, kakor bi se bil iznebil velike skrbi.

Za mater ta naklep nikakor ni bil nov, ona je o tem že mnogokrat premišljevala, in skoro slednji pot je spremljeval take misli potok solzâ. Kako bi pa tudi moglo biti mirno njeno materino srce! Da bi bil sin zdrav, čvrst, in sposoben za delo, potem bi se služba že dobila tu ali tam; ali kdo ga bo vzela, ko je hrom, ko vsakdo misli, za drugo ne bo pri hiši, kakor za jed.

In če bi se mu posrečilo priti v delo, kako se mu bo pa tudi godilo?

Vsak bo režal nanj, kakor rjaste klešče, vse ga bo zaničevalo, biti jim bo moral za metlo. Dobrega Šepec nikakor ne more pričakovati.

To so bili torej oni križi in težave, ki so tlačile in morile ter s skrbjo polnile srce matere, ki bi šla v smrt za svojega otroka.

Po daljšem molku reče Jerinka:

»Seveda, služiti bi že šel, saj te poznam, da se ne bojiš dela: ali pomisli, ljubi otrok, kdo te vsprejme v službo! Bogatih prijateljev nimamo, sorodnikov tudi ne, da bi te jim ponudila; drugi ljudje bi se te pa branili, češ, saj ni za delo. — Potrpimo še nekaj časa, ta čas že kje kaj ovém.«

»Morebiti se me pa vendar kdo usmili«, reče Šepec.

Misel, da ga ljudje ne ljubijo, da nočejo občevati z njim, užali njegovo rahlo srce, utrne blestečo solzo iz žalostnega očesa. Mati to opazi in ugane sinove misli, pa ne reče ničesar. Molčé pospravi žlice in prazno skledo s poti ter odide pred peč. Mihec in Jerica ostaneta sama v sobi.

Mali deklici se zdi bratec danes tako nekam otožen, in da bi ga spravila zopet v dobro voljo, se mu potihoma približa, kakor bi se ga bala, po boža njegovo lice ter ginljivo vpraša:

»Mihec, nisi-li rekel, da pojdeš služiti?«

»Grem, grem, takoj jutri.«

»Oh, Mihec, nikar ne hodi. Zakaj pa greš proč od matere in od mene, kaj me nimaš več rad? Jaz te imam pa tako rada!« Dekletce stegne ročici

hoteč pokazati, kolikšna je njena ljubezen do bratca, ter ga boža tako pro-seče, tako prisrčno kakor nedolžen angelj.

»Ne, ne, Jerica, rad te imam še vedno, pa jaz moram iti drugam, sicer ne bi ti imela kaj jesti in mati tudi ne.«

»Čeprav ne jem, samo da ti ostaneš pri meni. Veš, tako bi mi bilo hudo, če bi ti nas zapustil. Le ostani, jaz nočem jesti prav čisto nič.«

Dobro se zdi Šepcu, ko vidi, da ga ima še kdo rad. Vesel pogladi Jerico po mehkih rumenih laseh, kakor bi jo hotel s tem nekako pohvaliti in zahvaliti.

»Veš, tako rada bi te bila že vprašala, kdaj pridejo oče nazaj. Mati mi nikoli ne povedó, samo jokajo se, če jih o tem povprašam. Kuparjeva Francka je rekla, da jih ne bo nikdar več. Kaj ne, da to ni res?«

To zaupljivo vprašanje porodi dečku zopet grenke misli o očetovi smrti.

»Le tiho bodi, pa moli. Še jih boš videla in se sešla ž njimi v nebesih«, odvrne brat nekako zamolklo.

Nato naglo vstane in odide na klopico pred hišo, kjer je sedela mati prebirajoč jagode na molku. Za njim priskače veselih korakov Jerica.

Lep večer je bil, in nekako praznično, svečano se ti je zdelo zvonaj.

Iz seči se je oglašal kos, prav kakor bi drobil večerno pesen svojemu Stvarniku. Med listjem in vejevjem bližnjih košatih tepk je šepetal lahen veterc, od daleč se je pa čulo šumenje iz bližnje žage, vmes pa regljanje vodnih prebivalk — žab.

Šepec je gledal na sinje nebo, potreseno z nebrom svitlih zvezdic. Radovedno je zrl te nebesne prikazni, duh njegov je pa prodiral vedno višje in višje gori nad zvezde, kjer se sedaj veseli in raduje duša ranjcega očeta.

Vse je molčalo in mirovalo, le »lišček« je tekal sem ter tja od vogla do vogla ter hripavo bevskal. Jezilo ga je pasje lajanje, ki se je čulo od daleč.

Mati prva pretrga molk.

»Kakšno delo bi si upal opravljati, Mihec?« vpraša Jerinka ter spravi molek v žep.

»Vsako delo si upam zmagovati. Če ne pojde, se pa bolj potrudim in potrpi. Le to me skrbi, kam bi se šel ponujati. Ali nimam strijca v Podklancu? Kaj pa, če bi stopil tja?«

Jerinka se britko nasmehne: »Pravi strije ti ni. Z ranjnim očetom sta si bila bratranca. A ta te najbrž ne vsprejme v službo.«

»Poskusiti bi pa vendar smel. Hudega mi ne bo menda prizadejal.«

»Mihec, le prehter ne bodi. Tebe še ne vem če pozna. O priliki stopim že jaz k njemu in mu privoščim lepo besedo, zakaj on je na našo hišo nekaj hud. Dvanajst let je tega, ko je umrla v Trstu bogata teta, in zaradi dedščine sta se tožarila z ranjnim očetom. In jeze še sedaj ni opustil.«

Zopet nastane molk.

Šepec se zopet zamakne v zvezdnato nebo, mati v misli svoje, Jerica ji pa zadremlje v naročju; skoro odidejo spat

Šepec je spal navadno v dišečem senu na svislih. Druge večere ga je kmalu zazibal spanec v svoje naročje, nocoj pa kar ni mogel zatisniti očij. Služba, služba, ta mu ni hotela iz glave. O strijcu je večkrat slišal, da je bogat in premožen; a čul je tudi to, da je skop, da vsak novčič trikrat v roki obrne, predno ga izdá; ljudje so si pripovedovali pa tudi to, da za sorodnike ne mara dosti. »Boji se, da bi ne bilo treba kaj dati«, tako so dejali. Da sta se pa z ranjkim očetom tožarila, to je bilo Šepcu doslej popolnoma neznano. Pa prav to ga je še bolj skrbelo, saj je dobro vedel, da take stvari le še postré nasprotstvo.

A Šepec je bil pogumen, ni se dal z lepa oplašiti, in misli, katera se je rodila v njegovi glavi, ni pustil z lepa v nemar.

Zato tudi nocoj ne zatisne prej očij, predno ne skuje vsega naklepa, namreč stopiti do strijca, prositi ga, znabiti vendar le najde usmiljeno srce.

Zjutraj, ko je bledel še ščip med oblaki, a so zvezde že ugašale, ko je vstajala prva zora, in so se pričeli glasiti petelini, prilezel je Šepec tiho iz hiše ter krenil po stezi peš v Podklanec. S seboj ni vzel ničesar, še »liščka« je zapodil nazaj, kar se je živalici prav čudno zdelo.

Kaj naj bi pa vzel s seboj, ko nima ničesar? In ko bi imel, saj ne vé, dobi li službo ali ne. Prazen jo torej mahne k strijcu in niti pri materi se ne oglasi, nekaj zato, ker je vedel, da bi mu branila, nasprotovati pa ji ni hotel, nekaj pa zaradi tega, da bi jo, dobivši službo, še bolj razveselil. Da bi bila mati v skrbeh za njega, tega se ni bal, saj ga večkrat po cel teden ni bilo domov, bodisi da je rezal vrbove šibice ob potoku in pletel razne košarice, bodisi da je poganjal vaškemu pastirju, ker je že od rojstva kazal veliko ljubezen do živalij.

Dospevši koncem vasi do korita se vmije, ker k strijcu je treba iti vendar čeden in snažen. To se sme zahtevati od vsacega rednega človeka, in tak je hotel biti in postati Šepec.

To se vé, obleke res nima preveč lepe, ker je že na več krajih zakrpana, in že na prvi pogled bi uganil, da ni merjena po njegovem životu, suknja mu je namreč prevelika in hlače so mu preohlapne. Le klobučku bi ne bilo kaj očitati, saj je tako lepo okrogel in kratko oglavje prav okusno vsukano, le štula je pri vrhu preluknjana, da gleda šop črnih las v beli dan. O obutali ne moremo govoriti, ker je nima. Po leti je ne rabi, po zimi si pa natakne materine čizme na noge, če kam gré.

Tacega bi se torej videl Šepec, če bi se ogledal v vaškem koritu.

Veselo žvižgaje koraka po stezi dalje. V sebi čuti nove moči, ki ga kličejo na delo.

Ob poti v gozdu stoji leseno znamenje nekoliko nagnjeno na stran, naj si ga je čas in trohnoba spravila iz prvotnega stališča, ali pa vihar in burja, kar je še najbolj verjetno. Podobi našega Zveličarja se tudi pozna, da je precej vode poteklo, odkar je vaški rezbar Ropotec dal to razpelo iz rok.

Le venec, spleten iz poljskih cvetlic, je pričal, da samotno znamenje v gozdu ni zapuščeno, da so ljudje tega kraja pobožni.

Sepec, prišedši do znamenja, ponižno sname klobuček z glave, poklekne ter moli, moli ponižno in goreče, da bi se Bog vendar usmilil vboge sirote. Ko molitev konča, strga iz venca ovenelo cvetko in jo zatakne v svoji priprostosti za klobuk poleg velicega kokotovega peresa, ter koraka dalje.

Vse one žalostne misli in skrbi mu izginejo in v duhu že vidi pred seboj samega sebe, kako vodi iskre konjiče.

Ne bom dejal, veselile so ga tudi krave, ovce, sploh vsa žival, a konji, lepi, brzi, iskri konjički, to je bila Sepčeva največja želja.

»Hm, strije ima konje, to dobro vem, le če me bo hotel vsprejeti za manjšega hlapčka. Jednega hlapca ima že, saj ga poznam tistega dolzega Klemenca, ki je včasih vozaril hlode mimo naše hiše, a pri taki veliki hiši, kakor je neki strijčeva, me že kam vtaknejo. Da bi le prišel do kruha, naj delam že to ali to; seveda konj bi se najbolj razveselil.«

Tako računa Šepec celo pot.

Zimski pevci.

(Obraz iz prirode. — Piše Stánon.)

(Dalje.)

Nič ne dé, če nam jo je popihal palček. Glej tu gori na krivenčasti veji starega borovca predstavlja se nam drug zimski pevec. Bolj moder gospod je. Morebiti je ponosen na svojo dragocenejšo suknjico, katera je na glavi, po prsih in po trebuhu lepo živo rumena, zgoraj pa rjava in črno progasta. Toda ne smemo ga prehitro obsojati! Vprašajmo ga rajše lepo in dostojno,

»Str, str, str«, nam odgovarja. Nekoliko neroden je revček v svojem vedenju in cvrčanju, zato ni čuda, da še svojega imena ne zná popolnoma izgovoriti. No, nam je vstreženo. Njegovo dobro voljo vidimo, sami pa tudi nismo tako maloumni, da bi ne znali iz prvega zloga uginiti njegovega imena. Saj vendar vsakdo pozna rumenega strnada, tembolj, ker je naš vsakdanji gost pred skednjem in na dvorišču.

Strnad je z vrabcem v rodu; zato ni čudno, da večkrat v njegovi družbi brska v senenem prahu, na podu ali v smeteh na gnojišču. Malo večji je vendar od drznega lahkoživca. Kljun je sicer v korenu debel, kakor vrabčev, a spredaj se zóži, gornja čeljust se ujema v dolenjo širjo in ima na nebcu rožen robček, da lažje lušči semena.

Strnad ljubi svojo domovino in ne pozna veselja selitve. Vedro južno nebo in toplo solnce ga ne izvabi v jeseni na jug. Rajše hoče doma nekoliko bolj stradati in prezebat, nego v ptujini živeti pri polni mizi. Dobrotni Bog ga preskrbi tudi v hudi zimi, čeprav mu včasih v mrazu huda prede. V